

Statsforvalteren i Agder

Forslag til vern av Vormvik naturreservat,
Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat og
utvidet vern av Tronstadvann naturreservat

Vegårshei, Tvedestrand, Hægebostad og
Kristiansand kommuner

Agder fylke

Utkast til verneplan for skog
Høringsutgave oktober 2024

Innholdsfortegnelse

Høring av verneplaner	4
Innledning	4
Naturfaglige registreringer	4
Verneform	5
Hva medfører vernet?	6
Verneforskrift og restriksjonsnivå	6
Generelle kommentarer til bestemmelsene i verneforskriftene	6
Inngrep	6
Planteliv	7
Dyreliv	7
Friluftsliv	7
Motorferdsel	7
Skjøtsels- og forvaltningsplaner	8
Kulturminner	9
Generelle unntaksbestemmelser	9
Forvaltningsmyndighet	9
Økonomisk erstatning	9
Verneprosessen	10
Oppstart av verneprosess	10
Endringer etter oppstartsmelding	10
Sammendrag av innkomne innspill	10
Strendan naturreservat	10
Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat	11
Vormvik naturreservat	13
Tronstadvann naturreservat (utvidelse Myran naturreservat)	14
Statsforvalterens kommentarer til innspillene	16
Strendan naturreservat	16
Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat	16
Vormvik naturreservat	18
Tronstadvann naturreservat – utvidelse	18
Områdebeskrivelse – Strendan naturreservat	19
Områdebeskrivelse – Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat	20
Områdebeskrivelse – Vormvik naturreservat	20
Områdebeskrivelse – Tronstadvann naturreservat (utvidelse)	21
Verneforskrifter	22

Forskrift om vern av Strendan naturreservat, Hægebostad kommune, Agder	22
Forskrift om vern av Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat, Tvedestrand kommune, Agder.....	25
Forskrift om vern av Vormvik naturreservat, Vegårshei naturreservat, Agder	28
Forskrift om vern av Tronstadvann naturreservat, Kristiansand kommune, Agder	31

Høring av verneplaner

Statsforvalteren i Agder sender med dette ut forslag til verneplan for opprettelse av Strendan naturreservat, Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat, Vormvik naturreservat og Tronstadvann naturreservat (utvidelse av eksisterende Myran naturreservat) på lokal og sentral høring. Områdene ligger i Hægebostad, Kristiansand, Tvedestrand og Vegårshei kommuner, og har alle kommet til gjennom ordningen med frivillig vern av skog.

Verneplanen sendes på høring etter avtale med Miljødirektoratet.

Innspill til verneforslagene sendes skriftlig til Statsforvalteren i Agder innen 16.12.2024

Innledning

Gjennom behandling av St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Per desember 2023 er 5,3 % av all skog, og av dette 4,0 % av den produktive skog i Norge vernet, jf. tall fra NIBIO. Dette er langt mindre enn andre land i Europa. Forskernes nasjonale anbefaling er at 4,6 % av det produktive skogarealet vernes. St.meld. nr. 25 trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for en opptrapping av skogvernet. Et av satsingsområdene er at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene fra en rapport fra NINA og Skogforsk, «Evaluering av skogvernet i Norge» (Framstad mfl. 2002). Stortinget har videre satt seg som mål å verne 10 % skogareal. Opptrappingen av skogvernet er en viktig del av Norges bidrag for å stanse tap av biologisk mangfold. Norge har forpliktet seg til å ta vare på vårt biologiske mangfold gjennom nasjonale målsettinger og internasjonale avtaler. Vern av skogområder skal bidra til et representativt vern av skogtyper og sikre trua arter og naturtyper i norsk skog. Norge har stor variasjon av skogtyper, også skogtyper som er internasjonalt sjeldne. Nær 50 prosent av de trua og nær trua artene i Norge lever i skog.

Regjeringens arbeid med vern av skog foregår nå etter to hovedlinjer; frivillig vern av skog og vern av skog på statens grunn. I Stortingsmeldingen blir begge strategiene trukket fram som viktige for det framtidige skogvernet i Norge.

Frivillig vern innebærer at skogeier(e) tilbyr staten vern av egen skog. Arbeidet skjer i et nært samarbeid mellom Norges skogeierforbund og miljøvernmyndighetene. Miljøvernmyndighetene vurderer tilbudet og iverksetter naturfaglige registreringer for å kartlegge verneverdier. Om det etter en slik registrering er aktuelt å fremme et verneforslag for det aktuelle arealet, vil det bli gjennomført forhandlinger med grunneier om avgrensing, verneforskrifter og økonomisk kompensasjon. Når staten og grunneier er kommet til enighet om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Alle verneforslagene omtalt i denne verneplanen er et resultat av tilbud om frivillig vern av skog fra skogeiere.

Naturfaglige registreringer

Naturfaglige kvaliteter og verneverdier innenfor Tronstadvannet naturreservat (tidligere utvidelse av Myran naturreservat), ble kartlagt av Biorehab Klepsland den 22. og 23.10.2021. Vormvik naturreservat (tidligere Lauvåsen og Vormvik naturreservat), ble kartlagt av Dokkadeltaet nasjonale våtmarkssenter den 22.10.2021. Biorehab Klepsland kartla verneverdier innenfor verneforslaget for Strendan naturreservat den 24.06.2022 og i Toksåsen og Hårmyrliene naturreservat den 3.09.2022.

Verneforslaget for Tronstadvann naturreservat omfatter en nord-nordvestlig utvidelse av Myran naturreservat. Utvidelsesområdet ligger på vestsiden av innsjøen, og har stor variasjon i treslag og topografi. Verneverdiene er først og fremst knyttet til en større forekomst av rik edelløvsskog av typen eiklindeskog. Videre finnes det forekomster av høyproduktiv, ganske storvokst løvblandingsskog ved elva Skuggåna og en stor forekomst av barlind i bekkedalen opp fra Knudslone. Det er funnet syv rødlista lav, moser og karplanter innenfor det foreslåtte verneområdet. Området har også små innslag av de rødlista naturtypene «frisk rik edelløvsskog» og «lågurtedelløvsskog».

Det foreslåtte naturreservatet Vormvik, ligger nord for Kleivekilen i vestenden av Ubergsvann. Området er sørvendt, lavereliggende, og dominert av edelløvsskog med innslag av gran og fattig furuskog. Den registrerte edelløvs skogen er for det meste ung og dominert av eikeskog, men den har stedvis også et stort og variert innslag av varmekjære treslag som ask, alm, hassel, lind og spisslønn. Det er registrert to trua naturtyper i skog innenfor tilbudt areal; lågurtedelløvsskog (VU) og frisk, rik edelløvsskog (NT).

Verneforslaget for Strendan naturreservat omfatter en bratt lise på vestsiden av innsjøen Lygne, og består for det meste av rike vegetasjonstyper der lågurtskog og svak lågurtskog dominerer. I nordøst finnes det et areal med den rødlista naturtypen frisk rik edelløvsskog der skogen trekkes frem som spesielt frodig og storvokst. Et tilsvarende areal med høy verneverdi knyttet til frisk rik edelløvsskog finnes også sørøst i det foreslåtte naturreservatet. Det er registrert to rødlista treslag i området; alm (EN) og lind (NT) samt to rødlista lavararter kort trolskjegg (NT) og sprikskjegg (NT).

Verneforslaget for Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat ligger like nord for Våland og øst for Vålandstjern i Tvedestrand kommune. Området består av to frittliggende teiger med noe ulike vernekvaliteter. Selve Toksåsen er dominert av rik lågurtvegetasjon, har stor treslagsvariasjon og til dels stort innslag av store og gamle edellauvtrær. Det er også registrert vernekvaliteter i den vestvendte lia øst for Hårmyr. Her er det registrert flere store og gamle eiketrær, de eldste på godt over 300 år. I denne lia ble det også funnet en svært sjelden skorpelav (*Lecanographa amylacea*) som kun er kjent fra svært gamle eiketrær.

Rapportene med resultater fra de naturfaglige registreringene av verneverdier i skog for de fire foreslåtte naturreservatene, beskriver naturgrunnlag, vegetasjon, skogstruktur og påvirkning samt forslag til avgrensning av aktuelt verneområde. I rapporten finner man også Statsforvalterens vurdering av verneverdier og en nærmere beskrivelse av registrerte naturområder. Verdivurderingen tar utgangspunkt i en rekke kriterier som blant annet kartlagt skogtype, forekomst av ulike treslag, kalkinnhold, død ved (fordelt på stående og liggende, dimensjon og nedbrytningsgrad) og andel store og gamle trær.

For nærmere beskrivelse av de foreslåtte verneområdene samt hovedinnholdet i den naturfaglige registreringen, viser vi til områdebeskrivelsen på slutten av høringsdokumentet. Statsforvalteren kan sende deg den naturfaglige rapporten i sin helhet, dersom det er ønskelig.

Verneform

Skogområder som inngår i ordningen med frivillig vern skal normalt fredes som naturreservat, etter naturmangfoldloven § 37. De foreslåtte verneområdene som inngår i denne høringen, vil alle i større eller mindre grad bevare en bestemt type natur i form av rik edelløvsskog av ulike utforminger og med innslag av de trua naturtypene frisk rik edelløvsskog og lågurt-edelløvsskog. Videre vil områdene som foreslås vernet, ha viktige funksjoner som leveområder for enkelte krevende og trua arter knyttet til død ved av rikere treslag som alm, lind og eik. Opprettelse av naturreservater ved Vormvik, Strendan samt Toksåsen og Hårmyrliene samt utvidelse av eksisterende naturreservat ved Tronstadvann,

tilfredsstillende etter vår vurdering vilkårene i naturmangfoldloven (nml.) § 37 om områder som kan vernes som naturreservat.

Hva medfører vernet?

Ved vern av skog som naturreservat legges det vekt på at det er hele økosystemet og de økologiske prosessene som skal vernes. Verneformålet innebærer at det skal skje en naturlig utvikling dvs. at de naturlige økologiske prosessene uforstyrret skal kunne finne sted i området.

Et vernevedtak vil få konsekvenser for fremtidig bruk og hvilke aktiviteter som kan foregå i området som blir vernet. Alle tiltak som kan føre til endringer i naturmiljøet vil være forbudt. Skogsdrift, skogskjøtsel, uttak av ved, nydyrking, drenering/grøfting, og andre aktiviteter samt oppføring av bygninger vil ikke være tillatt. Det samme gjelder motorisert ferdsel. En del tiltak som kunne gjennomføres tidligere, vil nå være søknadspliktige. I fellesskap vil søker og forvaltningsmyndighet ofte komme fram til løsninger som gjør at det ønskede tiltaket kan gjennomføres uten å komme i konflikt med verneformålet. For enkelte søknadspliktige tiltak kan det gis tillatelser som gjelder for flere år om gangen. Tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som vanlig ferdsel til fots og på ski, jakt og plukking av bær og sopp vil kunne foregå som tidligere.

Verneforskrift og restriksjonsnivå

Statsforvalteren har utarbeidet forslag til verneforskrifter og vernekart for naturreservatene ved Vormvik, Strendan og Toksåsen og Hårmyrliene, samt revidert gjeldende verneforskrift for Myran naturreservat (nå: Tronstadvann). Forslag til verneforskrifter sendes på høring sammen med verneplan og utkast til vernekart. Nye forhold som blir kjent om de foreslåtte verneområdene og uttalelser som kommer inn i forbindelse med den sentrale høringen, kan føre til at det blir gjort ytterligere tilpasninger av verneforskriften og/eller justering av vernekart etter høringsperioden er gått ut. Det er derfor av stor betydning at både høringsinstansene og skogeierne selv eller gjennom skogeierforening, kommer med konkrete innspill til den aktuelle verneforskriften og vernekartet som ligger ute til høring. Mulighet for justering av verneforskrift og vernekart blir vurdert opp mot hensynet til verneformålet i hvert enkelt tilfelle.

Generelle kommentarer til bestemmelsene i verneforskriftene

Den lokale verneforskriften gir en nøyaktig og konkret oversikt over hvilke tiltak og aktiviteter som kan gjennomføres i verneområdene, og om de er søknadspliktige eller ikke. Nedenfor gis det noen generelle kommentarer til forskriftene.

Inngrep

Verneforskriftene legger opp til at gjennomføring av tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Bestemmelsen inkluderer anlegg av ulike slag (midlertidige og faste), men også andre typer tiltak som uttak og oppfylling av masse, deponering av avfall og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Det er ikke tillatt å føre opp nye bygg som for eksempel hytter eller jaktbuer i et naturreservat. Eksisterende bygninger og veier kan vedlikeholdes opp til den standarden de har på vernetidspunkt, men det legges i utgangspunktet ikke opp til oppgradering og/eller standardheving. I de få tilfellene det åpnes for gjenoppføring av bygninger i naturreservatene, er dette spesifisert i verneforskriften og det forutsettes at gjenoppføring skjer innenfor rammen av den størrelse og utforming som bygningen hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold av anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet er tillatt. Anlegg viser her til eksisterende skogsbil/traktorveier, kulturminner, dammer, bruer, stier, klopper med mer. Eksempelvis innebærer dette at eksisterende traktorveier og stier kan ryddes og holdes

åpne tilsvarende det som var tilstanden ved vernetidspunktet. Eksisterende turstier kan også fortsatt merkes uten noen videre søknadsbehandling. Rydding og merking av nye stier vil imidlertid være søknadspliktig.

Gjennom verneprosessen vil Statsforvalteren vurdere hvilke stier og traktorveier som skal kunne vedlikeholdes. Disse vil som regel bli tegnet inn i vernekartet. For at eldre traktorveier skal kunne vedlikeholdes må de ha et lovlig og reelt bruksformål utover uttransport av felt storvilt. Statsforvalteren minner om at traktorveier som regel er anlagt i forbindelse med drift av skogen. Ved et vern av området vil skogsdrift ikke lenger være tillatt og behovet for å vedlikeholde denne type drifteveier faller derfor også som regel bort. Det kan gis unntak i de tilfeller der skogsdrift på bakenforliggende eiendom krever bruk av eksisterende traktor/skogsbilvei.

Det bemerkes at plan- og bygningslovens (pbl.) bestemmelser vil gjelde i tillegg til bestemmelsene i verneforskriften, men at det ikke kan gis tillatelser utover det som er tillatt etter vernereglene.

Planteliv

Vernebestemmelsene legger opp til en generell plantelivsfredning som inkluderer all vegetasjon i de aktuelle reservatene. Det er heller ikke tillatt å så eller plante trær og annen vegetasjon. Plukking av bær og matsopp er fremdeles tillatt som før, og det vil også være tillatt å gjøre opp bål dersom en samler små tørrkvist fra bakken eller benytter seg av medbrakt ved.

Dersom plukkhogst inngår som nødvendig skjøtselstiltak for å opprettholde verneverdiene, vil dette være tillatt.

Dyreliv

Det er lagt opp til en generell dyre- og fuglelivsfredning i naturreservatene. Fredningen gjelder også reirplasser og hiområder inkludert beverhytter. Det er imidlertid åpnet opp for jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk forutsatt at det foreligger tillatelse fra grunneier.

Friluftsliv

Ferdseil til fots og på ski i verneområdet er tillatt. Ut fra en generell vurdering av faren for forstyrrelser og slitasje på markvegetasjonen, er sykling, ridning samt bruk av hest og kjerre forbudt i de foreslåtte verneområdene utenom på eksisterende stier og veier.

Det er heller ikke tillatt å bruke naturreservatene til idrettsarrangementer eller større arrangementer. Hva som regnes for å være et stort arrangement blir vurdert i hvert enkelt tilfelle, ut fra omfanget av påvirkning og risiko for skade og/eller slitasje på verneverdiene. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til at enkelte større arrangementer kan gjennomføres i reservatene. Ved utforming av slike søknader anbefaler vi at det tas kontakt med forvaltningsmyndigheten før konkret søknad sendes inn for å avklare hva denne må inneholde.

Dersom det over tid viser seg at tillatt ferdsel er i strid med verneformålet, kan Miljødirektoratet, ved forskrift forby eller regulere ferdselen i hele eller deler av reservatene. Utarbeidelse og eventuell innføring av en slik forskrift følger forvaltningslovens regler.

Motorferdsel

I utgangspunktet er all motorisert ferdsel i naturreservater forbudt. Tradisjonelt er en stor del av verneområdene benyttet i forbindelse med storviltjakt (elg og hjort), og det kan derfor være aktuelt med tilpasninger av verneforskriften med hensyn til uttransport av felt elg/hjort på eksisterende traktorveier og i terrenget generelt. I rene skogområder med liten fare for at det kan oppstå

kjøreskader, foreslås det et generelt unntak i verneforskriften om at lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, kan brukes for uttransport av storvilt dersom det er nødvendig. Slike kjøretøy er definert som ATV med belter eller elgtrekker/jernhest. I noen tilfeller kan det også åpnes for at eksisterende godkjente traktorveier som tegnes inn i vernekartet kan benyttes til kjøring med traktor/ATV for uttransport av felt storvilt. Statsforvalteren presiserer at dette kun gjelder kjøring på avmerket traktorvei og ikke i terrenget ellers. Det vil for eksempel ikke være anledning til å benytte ATV eller traktor for å transportere jegere ut til avsidesliggende jaktposter.

I forbindelse med gjennomføring av nødvendig vedlikehold på eksisterende traktorveier i naturreservater, vil det i enkelte tilfeller kunne oppstå et behov for bruk av motorkjøretøy. Verneforskriften åpner for at motorferdsel på eksisterende traktorveier i forbindelse med nødvendig vedlikehold kan tillates, men da etter godkjent søknad om dispensasjon fra vernereglene. Det samme gjelder i forbindelse med nødvendig motorferdsel ved gjennomføring av vedlikehold på eksisterende bygninger som er i bruk på vernetidspunkt.

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag med tilhørende forskrift gjelder i tillegg til disse bestemmelsene, men gir ikke tillatelse ut over det vernereglene fastsetter. I de fleste tilfeller der det gis dispensasjon for motorferdsel etter verneforskriften, må det også søkes om tillatelse til motorferdsel hos kommunen etter lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Verneforskriften endrer ikke grunneieres rett til å nekte/regulere motorferdsel på egen grunn.

Skjøtsels- og forvaltningsplaner

Verneformålet i de fire foreslåtte naturreservatene som sendes på høring, er knyttet opp mot å frede alt naturlig plante- og dyreliv, og at skogen skal få utvikle seg i retning naturskog gjennom fri utvikling uten inngrep. Det registrerte artsmangfoldet er heller ikke knyttet opp mot kulturbetingete naturtyper, og vi vurderer derfor det totale skjøtselsbehovet til å være relativt lite i tre av de fire områdene. Dersom en over tid vurderer at verneverdiene trues, åpner forslag til verneforskrift for at det kan gjennomføres nødvendige skjøtselstiltak for å ivareta verneverdiene, og at det kan gis dispensasjon for uttak av etablerte plantefelt. I utkast til verneforskrifter åpnes det også for at det kan utarbeides forvaltningsplan for reservatene. Statsforvalteren vil vurdere behovet for utarbeidelse av forvaltningsplan etter at verneprosessen er gjennomført.

I den foreslåtte utvidelsesdelen av Tronstadvann naturreservat inngår det område på 16 daa som er kartlagt som treplantasje. Arealet består av plantet gran på særs høy bonitet (G26). Til dels stor spredning av edelgran sør i utvidelsesområdet ble også observert på flere befaringer i området. På sikt vil spredning av både edelgran og innplantet gran kunne true verneverdiene i de nærliggende områdene med rik edelløvsog/løvblandingsskog. Statsforvalteren mener derfor at det må lages en forvaltningsplan for naturreservatet som angir konkret skjøtsel av det aktuelle granplantefeltet, og hvordan en skal håndtere pågående spredning av edelgran. På grunn av svært store verneverdier knyttet til kilen med gammel og rik edelløvblandingsskog som grenser til det aktuelle granplantefeltet, mener vi at ringbarking av treplantasjen kan være et alternativ til skjøtsel. Dette begrunnes med at fremføring av ny vei gjennom den verdifulle edelløvblandingsskogen, vil kunne medføre store inngrep i lokaliteten og fare for skade på naturverdiene. Det aktuelle granplantefeltet ligger i en skråning ned mot vannet, hvor det ikke er naturlig at folk ferdes i forbindelse med friluftsliv. Slik vi vurderer det, medfører derfor ikke ringbarking noen risiko for brukere av naturreservatet. Av kapasitetshensyn har ikke arbeidet med å lage en slik forvaltningsplan kommet i gang, i løpet av verneprosessen for den foreslåtte utvidelsen av reservatet. Vi ser imidlertid for oss å begynne med dette arbeidet når vernevedtaket er fattet.

Etter et eventuelt vedtak om fredning av områdene som er foreslått i dette verneplanutkastet, vil områdenes grenser bli merket i marka med standardiserte grensemerker og skilt. Det kan også bli satt opp tavler med utfyllende informasjon om naturverdier samt gjeldende verneforskrifter og avgrensning av området. Statens Naturoppsyn, vil etter at verneområdene er opprettet, få ansvar for å drive oppsyn i de aktuelle naturreservatene.

Kulturminner

Det finnes ofte kulturminner innenfor foreslåtte verneområder. Dette kan for eksempel være gravhauger, gamle hustuffer, ruiner mm. Etter søknad vil man imidlertid kunne få tillatelse til å sette i stand/reparere, vedlikeholde og skjøtte slike kulturminner. Det er Agder fylkeskommune, Kulturhistorisk museum og Riksantikvaren som er myndighet for automatisk fredete, vedtaksfredete eller på andre måter fredete kulturminner etter kulturminneloven. Vi minner derfor om at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner også er søknadspliktig etter kulturminneloven i tillegg til verneforskriften for det enkelte naturreservat.

Generelle unntaksbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. nml. § 48. Statsforvalteren påpeker at «vesentlige samfunnsinteresser» forstås som tiltak av nasjonal betydning. Statsforvalteren presiserer at det først og fremst er tiltak som ikke er vurdert konkret i løpet av verneprosessen, som skal behandles etter denne dispensasjonsbestemmelsen. Det skal derfor også svært mye til for at det skal kunne gis dispensasjon til gjennomføring av nye tiltak.

Forvaltningsmyndighet

Statsforvalteren har tradisjonelt vært tillagt forvaltningsansvaret for verneområder i Norge. Det foregår nå en prosess hvor kommunene er tilbudt forvaltningsmyndigheten over visse typer verneområder innen kommunens grenser. Statsforvalteren ber derfor om at Kristiansand, Hægebostad, Vegårshei og Tvedestrand kommuner, i sitt høringsvar, gir skriftlig tilbakemelding på om de ønsker å få forvaltningsansvaret for reservatene som nå er på høring. Vi bemerker i denne sammenheng, at dersom kommunen takker ja til et av disse områdene som er på høring, innebærer det at de også vil overta forvaltningsansvaret for de andre mindre naturreservatene i kommunen. Hvem som vil bli forvaltningsmyndighet for de aktuelle naturreservatene vil bli endelig bestemt av Miljødirektoratet relativt kort tid etter at vernevedtaket er fattet.

Økonomisk erstatning

Etter reglene i naturmangfoldloven (jf. §§ 50 og 51) har eiere og rettighetshavere til eiendom som blir fredet som naturreservat krav på erstatning for økonomisk tap som følge av vernevedtaket. Arbeidsformen frivillig vern innebærer at det forhandles om avtaler med de berørte grunneierne. Foreslåtte verneområder ved Tronstadvann ble taksert den 11. og 12. desember 2023. Strendan og Vormvik ble taksert henholdsvis den 4. og 5. juli 2024. Det er planlagt for at Hårmyrliene og Toksåsen skal takseres i løpet av høsten 2024. Signerte avtaler om erstatning må være på plass før det fattes endelig vedtak om vern av områdene. Når erstatningssum er avtalt, vil denne normalt bli utbetalt kort tid etter at det er fattet vernevedtak i statsråd.

Verneprosessen

Oppstart av verneprosess

Statsforvalteren i Agder meldte oppstart av verneprosess for de fire naturreservatene, som nå sendes på høring, den 15.03.2024. Oppstartsmeldingen ble sendt ut til skogeierne og øvrige berørte parter; deriblant Hægebostad kommune, Kristiansand kommune, Tvedestrand kommune, Vegårshei kommune, Agder fylkeskommune, Glitre Nett AS samt andre aktuelle lokale lag og foreninger. Høringen ble også sendt til berørte regionale etater og interesseforeninger. Melding om oppstart av verneplanarbeid ble annonsert i Agderposten, Fædrelandsvennen, Lister24, Tvedestrandsposten og Aust-Agder Blad.

Det kom samlet inn åtte innspill til oppstartsmeldingen. I disse gjaldt fem innspill verneforslaget for Strendan, syv innspill verneforslaget for Hårmyrliene og Toksåsen, seks innspill verneforslaget for Vormvik og seks innspill verneforslaget for Tronstadvann naturreservat. Statsforvalteren bemerker at verken Hægebostad kommune, Tvedestrand kommune eller Vegårshei kommune har uttalt seg til oppstartsmeldingen. En sammenfatning av hovedinnholdet i innspillene og Statsforvalterens vurdering av innspillene følger nedenfor.

Endringer etter oppstartsmelding

Etter innspill fra Språkrådet om å vurdere å endre navn på foreslått Lauvåsen ved Vormvik naturreservat, jf. oppstartsmeldingen, til Vormvik naturreservat, ble dette tatt opp med AT Skog og skogeier. Skogeier hadde ingen innvendinger mot å endre navnet på verneområdet til Vormvik naturreservat. Navn på reservatet er dermed oppdatert i vernekartet som følger høringen. Etter gjennomført takstbefaring i området, ble det gått opp og kartfestet en eksisterende traktorvei og en sti. Disse er tegnet inn på vernekartet som legges ut til høring.

For områdene Tronstadvann og Hårmyrliene og Toksåsen er det kommet innspill knyttet til eksisterende energianlegg. Bestemmelser knyttet til ivaretagelse av kraftinteresser er derfor innarbeidet i verneforskriftene for de to verneforslagene. For Tronstadvann gjelder bestemmelser knyttet til energianlegg innenfor naturreservatet, mens det for Hårmyrliene og Toksåsen er inkludert bestemmelser knyttet opp mot nærliggende energianlegg.

Sammendrag av innkomne innspill

Strendan naturreservat

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sett gjennom oppstartsmeldingen og vurdert de foreslåtte verneområdene med hensyn til energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m. De kan ikke se at det er noen energiinteresser innenfor foreslått Strendan naturreservat. De ber imidlertid om at Glitre Nett om å kommentere verneforslaget med tanke på deres fremtidige planer, og at de uttaler seg selv om det ikke skulle være konflikt med deres interesser.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) viser til at de er opptatt av at mineralressurser som har, eller kan ha, verdi blir vurdert i verneprosessen. De peker på at mineralressurser er ikke-fornybare naturressurser og en langsiktig forvaltning av disse ressursene er derfor viktig. Direktoratet understreker at verneplaner vil i de fleste tilfeller gjøre mineralressurser utilgjengelig for framtidig utvinning, og derfor kan begrense muligheten for framtidige uttak av mineralressurser. DMF har ingen merknader til det foreslåtte verneområdet ved Strendan.

Glire Nett AS opplyser i sitt innspill til oppstartsmeldingen at det ikke er noen konflikt med deres anlegg innenfor foreslått Strendan naturreservat.

Språkrådet har ingen merknader til navnet Strendan naturreservat. Navnet passer på området, og Strendan er eneste godkjente skrivemåte for naturnavnet i Sentralt Stedsnavnregister (SSR).

Agder fylkeskommune er positive til opprettelse av naturreservater gjennom frivillig vern. Vern av skog bidrar til å oppfylle flere av FN sine bærekraftsmål, spesielt mål nr. 15 som er å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold. I forbindelse med forvaltning av kulturminner viser fylkeskommunen til bestemmelse § 7 a) i verneforskriften der det går fram at det etter søknad kan gis tillatelse til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner. De minner om at det er fylkeskommunen, Kulturhistorisk museum og Riksantikvaren som er myndighet for automatisk fredete, vedtaksfredete- eller på andre måter fredete kulturminner etter kulturminneloven. Det bør derfor tydeliggjøres at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av slike kulturminner også er søknadspliktig etter kulturminneloven.

Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) viser til at de er opptatt av at mineralressurser som har, eller kan ha, verdi blir vurdert i verneprosessen. De peker på at mineralressurser er ikke-fornybare naturressurser og en langsiktig forvaltning av disse ressursene er derfor viktig. Direktoratet understreker at verneplaner vil i de fleste tilfeller gjøre mineralressurser utilgjengelig for framtidig utvinning, og derfor kan begrense muligheten for framtidige uttak av mineralressurser. I innspillet viser DMF til at gullforekomsten Våland ligger ca. 700 m vest for det foreslåtte verneområdet. Gullforekomsten er vurdert av NGU til å ha liten betydning. DMF peker likevel på at beliggenheten til forekomsten og NGUs beskrivelse antyder at det kan være mineralressurser innenfor verneområdet. Statsforvalteren bør derfor undersøke om det foreslåtte verneområdet kan omfatte mineralressurser, og vurdere om vernet skal tilpasses dersom mineralressurser kan bli gjort utilgjengelige av vern.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sett gjennom oppstartsmeldingen og vurdert de foreslåtte verneområdene med hensyn til energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m. De viser til at Hårmyrliene og Toksåsen har kryssende eller nærliggende nettanlegg driftet av Glitre Nett AS. Området har også en grensende linje driftet av Statnett. NVE ber derfor om at standardbestemmelser for nettanlegg tas inn i verneforskriften, slik at drift, vedlikehold og oppgradering kan gjennomføres.

Det foreslåtte verneområdet for Hårmyrliene og Toksåsen grenser mot nettlinjener i den sørlige delen av området. I slike tilfeller vil bestemmelsene som gjelder oppgradering ikke bli inkludert i verneforskriften med mindre netteieren ber om det. NVE ber derfor Glitre Nett og Statnett om å uttale seg spesielt om de trenger følgende bestemmelser knyttet til oppgraderingen:

§4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene: Oppgradering eller fornyelse av eksisterende kraftledning for heving av spenningsnivået og økning av linetverrsnittet når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig. §7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser: Oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.

Statnett SF har merknader til verneforskriften for foreslått vern ved Hårmyrliene og Toksåsen som gjelder bruk av motorisert ferdsel og avgrensning av verneområdet. Statnett er berørt av verneplanen ved at verneområdet er foreslått opprettet inntil klausulert ryddebelte for skog/byggeforbudsbelte til eksisterende 420kV-ledning mellom Arendal og Bamble. Klausuleringsbeltet til ledningen er 38 meter bredt, 19 meter til hver side for senter av ledningen. Det vil bli gjennomført skogrydding i klausuleringsbeltet med noen års mellomrom. I Statnetts rettigheter inngår retten til å rydde skog, herunder nødvendig felling av trær i sideterreng utenfor ryddebeltet av hensyn til forsynings sikkerheten til ledningen. Statnett ber om at avgrensning av verneområder må ta nødvendige hensyn til eksisterende og framtidige transmisjonsnettanlegg. Av hensyn til nødvendig drift og mulighetene for fremtidig utvikling av transmisjonsnettet ber Statnett om at den planlagte opprettelsen av Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat ikke legges nærmere enn 80 meter fra senter av Statnetts 420 kV transmisjonsnettledning Arendal-Bamble.

Statnett ber om at det tas inn unntak i verneforskriften for oppgradering og fornyelse av transmisjonsnettledninger inkludert heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt. De ber også om at det tas inn et generelt inntak fra vernebestemmelsene knyttet til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg i og inntil verneområdet.

I forbindelse med bygging og drift av ledninger er det ofte etablert kjøretraseer for terrengkjøretøy frem til ledningstrase og høyspentmaster. Disse traseene brukes i forbindelse med motorisert transport ved drift og vedlikehold av ledningen. Statnett ber om at disse traseene, sammen med ledningens skogryddebelte, tas inn i vernekartet, og at det gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for motorisert ferdsel etter konkrete traseer slik som vedtatt den 23.06.2020, saksnr. 19/3624 om vern av Rupefjell og Selslinatten naturreservat i Notodden og Kongsberg kommuner. Statnett vil oversende data for trasene som blir brukt slik at disse kan brukes som grunnlag til vernekartet. De ber også om at fastsatte traseer må kunne fravikes ved transport med lettere beltekjøretøy på snødekt og frossen mark, og at det gis et generelt unntak for bruk av drone og helikopter (inkludert landing) ved nødvendig arbeid i forbindelse med inspeksjon av anlegg, vedlikehold, feilsituasjoner og havari.

Statnett ber om å få være høringspart i det videre verneplanarbeidet.

Agder fylkeskommune er positive til opprettelse av naturreservater gjennom frivillig vern. Vern av skog bidrar til å oppfylle flere av FN sine bærekraftsmål, spesielt mål nr. 15 som er å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold. I forbindelse med forvaltning av kulturminner viser fylkeskommunen til bestemmelse § 7 a) i verneforskriften der det går fram at det etter søknad kan gis tillatelse til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner. De minner om at det er fylkeskommunen, Kulturhistorisk museum og Riksantikvaren som er myndighet for automatisk fredete, vedtaksfredete- eller på andre måter fredete kulturminner etter kulturminneloven. Det bør derfor tydeliggjøres at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av slike kulturminner også er søknadspliktig etter kulturminneloven.

Agder fylkeskommune peker videre på at den vestre delen av Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat grenser til fylkesveg 3718, Vålandsveien. Fordi vernekartet er i liten målestokk uten vernegrenser, antar de at forslag til vernegrense er lagt i eiendomsgrensen mot fylkesvegen, altså 8-12 meter fra midten av veien. Byggegrensen til Vålandsveien er 15 meter, og skal blant annet sikre gode vilkår for drift/vedlikehold og utvikling av infrastruktur. De mener derfor at det i den videre verneprosessen legges vekt på at vernegrensen legges i god avstand fra fylkesvegen slik at en unngår mulige konflikter i framtiden. Fylkeskommunen anbefaler at vernegrensen legges i en slik avstand som gjør

at trær kan fjernes dersom de velter mot fylkesveien, alternativt at det gis unntak i vernebestemmelsene som sikrer at det kan gjøres tiltak i vernesonen som er knyttet til drift/vedlikehold/utbedring av fylkesvegnettet. Det innebærer at det er mulig å sikre fjell/ur, uttak av masser og fjerning av trær i verneområdet når det er behov for å sikre de vegfarende langs Vålandsveien.

Glitre Nett AS bemerker i sitt innspill til oppstartsmeldingen at det ikke er noen direkte konflikt med deres energianlegg innenfor foreslått Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat. Det framgår imidlertid fra innspill med tilleggsopplysninger mottatt 17.09.2024 at Glitre Nett AS har anlegg tett på det foreslåtte verneområdet, og at verneområdet legges i tilstrekkelig avstand fra eksisterende høyspentlinje. De ber derfor om at følgende punkter ivaretas i verneforslaget for Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat:

- Tinglyste rettigheter/skjønn videreføres.
- Drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, herunder rett til å rydde alt skogvirke som vokser opp i ryddebeltet samt rett til å foreta sikringshogst utenfor ryddebelter der dette anses som farlig for anleggene.
- Oppgradering/fornyning av kraftlinjer for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt.
- Endring av mastepunktet, dvs. mastetype/mastehøyde og evt. for flytting av mastepunktet dersom det er hensiktsmessig.
- Nødvendig transport i terrenget med nødvendig motorisert kjøretøy for å komme frem til anleggene, både i byggeforbudsbeltet (7,5m til hver side for senter linje = 15m totalt) og utenfor. Dette gjelder også transport inn/ut i området ved vedlikehold og ombygging av anlegget.

Språkrådet har ingen merknader til navnetilsettingen på Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat. Navnet er dekkende for det foreslåtte verneområdet, og Hårmyrliene og Toksåsen er eneste godkjente skrivemåter for naturnavnene i SSR.

Norges Jeger- og fiskerforbund Aust-Agder har hatt vernesaken oppe til behandling på styremøtet den 20.04.2024. Lokallagene i Tvedestrand og Vegårshei har vært involvert i saksbehandlingen. NJFF-Aust-Agder støtter opp om vern av skog og habitater som er viktige leveområder for vilt og fisk.

Vormvik naturreservat

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) viser til at de er opptatt av at mineralressurser som har, eller kan ha, verdi blir vurdert i verneprosessen. De peker på at mineralressurser er ikke-fornybare naturressurser og en langsiktig forvaltning av disse ressursene er derfor viktig. Direktoratet understreker at verneplaner vil i de fleste tilfeller gjøre mineralressurser utilgjengelig for framtidig utvinning, og derfor kan begrense muligheten for framtidige uttak av mineralressurser. Det foreslåtte verneområdet ved Vormvik berører apatittforekomsten Kallarberg, som ikke er verdivurdert av Norges geologiske undersøkelse (NGU). Mineralressursen apatitt (fosfat) er av Norge gjennom mineralstrategien og EU vurdert til å ha en særlig viktig og strategisk betydning som råvare. Samtidig er den internasjonale tilgangen til slike råvarer mer usikker enn tidligere.

DMF ber Statsforvalteren innhente informasjon og sørge for at det gjøres en vurdering av mineralressursens verdi som strategisk råvare. Det må vurderes om vernet må tilpasses for å utøve hensyn til mineralressursen. Dersom Statsforvalteren mener vernet ikke kan tilpasses, bør det gjøres en vurdering av vernet opp mot en eventuell

utnyttelse av forekomsten. DMF vil fraråde vern i det aktuelle området dersom kritiske og strategisk viktige råvarer blir gjort utilgjengelige av vern.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sett gjennom oppstartsmeldingen og vurdert de foreslåtte verneområdene med hensyn til energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m. De kan ikke se at det er noen energiinteresser innenfor foreslått Vormvik naturreservat. De ber imidlertid om at Glitre Nett om å kommentere verneforslaget med tanke på deres fremtidige planer, og at de uttaler seg selv om det ikke skulle være konflikt med deres interesser.

Glitre Nett AS viser i sitt innspill til oppstartsmeldingen at det ikke er noen konflikt med deres energianlegg innenfor foreslått Vormvik naturreservat.

Språkrådet har merknader til den foreslåtte navnetilsettingen i oppstartsmeldingen, som var *Lauvåsen ved Vormvik naturreservat*. De viser forståelse for at navnet er foreslått for å unngå sammenblanding med eksisterende Lauvåsen naturreservat et annet sted i kommunen. De viser videre til at navnekonstruksjonen med preposisjonen «ved» er, så vidt vi vet, ikke vanlig i navn på naturreservater. Den er også tvetydig, siden det kan tolkes som at ordet naturreservat står til Vormvik (Vormvik naturreservat) og ikke til hele navnet (Lauvåsen ved Vormvik). Vi vil derfor tilrå å finne et annet navn på dette verneområdet. Ut fra kartet kunne Todalen naturreservat eller Vormvik naturreservat være aktuelle navn.

Agder fylkeskommune er positive til opprettelse av naturreservater gjennom frivillig vern. Vern av skog bidrar til å oppfylle flere av FN sine bærekraftsmål, spesielt mål nr. 15 som er å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold. I forbindelse med forvaltning av kulturminner viser fylkeskommunen til bestemmelse § 7 a) i verneforskriften der det går fram at det etter søknad kan gis tillatelse til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner. De minner om at det er fylkeskommunen, Kulturhistorisk museum og Riksantikvaren som er myndighet for automatisk fredete, vedtaksfredete- eller på andre måter fredete kulturminner etter kulturminneloven. Det bør derfor tydeliggjøres at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av slike kulturminner også er søknadspliktig etter kulturminneloven.

Norges Jeger- og fiskerforbund Aust-Agder har hatt vernesaken oppe til behandling på styremøtet den 20.04.2024. Lokallagene i Tvedestrand og Vegårshei har vært involvert i saksbehandlingen. NJFF-Aust-Agder støtter opp om vern av skog og habitater som er viktige leveområder for vilt og fisk.

Tronstadvann naturreservat (utvidelse Myran naturreservat)

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sett gjennom oppstartsmeldingen og vurdert de foreslåtte verneområdene med hensyn til energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m. Foreslått naturreservat ved Tronstadvann har kryssende nettanlegg driftet av Glitre Nett AS. NVE ber derfor om at standardbestemmelser for nettanlegg blir inkludert i verneforskriften for dette området, slik at drift, vedlikehold og oppgradering kan gjennomføres. Videre viser NVE til at utvidelsesområdet grenser til det regulerte vannmagasinet Tronstadvann. Magasinet er regulert i forbindelse med Kristiansand kommunes drikkevannsforsyning. NVE mener det er viktig at Statsforvalteren har en dialog med kommunen, som magasineier, for å sikre at vernet ikke kommer i konflikt med disponeringen av magasinet. Det er også kartlagt et digitalt småkraftpotensial for vannkraft innenfor det foreslåtte utvidelsesområdet. Potensialet utgjør om lag 0,67 GWh til en kostnad på 10,1 NOK/kWh i 2023-kostnader. NVE ber statsforvalter om å orientere grunneierne om vannkraftpotensialene.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) viser til at de er opptatt av at mineralressurser som har, eller kan ha, verdi blir vurdert i verneprosessen. De peker på at mineralressurser er ikke-fornybare naturressurser og en langsiktig forvaltning av disse ressursene er derfor viktig. Direktoratet understreker at verneplaner vil i de fleste tilfeller gjøre mineralressurser utilgjengelig for framtidig utvinning, og derfor kan begrense muligheten for framtidige uttak av mineralressurser. DMF har ingen merknader til det foreslåtte verneområdet ved Tronstadvann.

Glitre Nett AS viser i innspillet sitt til at de har et eksisterende anlegg, en 22kV høyspentlinje, innenfor foreslått utvidelsesområde ved Tronstadvann. Glitre Nett AS ber derfor om at vernebestemmelsene for det utvidede naturreservatet ikke må svekke deres rettigheter, og minner om at følgende punkter må ivaretas i verneforskriften:

- Tinglyste rettigheter/skjønn videreføres.
- Drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, herunder rett til å rydde alt skogvirke som vokser opp i ryddebeltet samt rett til å foreta sikringshogst utenfor ryddebelter der dette anses som farlig for anleggene.
- Oppgradering/fornyning av kraftlinjer for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt.
- Endring av mastepunktet, dvs. mastetype/mastehøyde og evt for flytting av mastepunktet dersom det er hensiktsmessig.
- Nødvendig transport i terrenget med nødvendig motorisert kjøretøy for å komme frem til anleggene, både i byggeforbudsbeltet (7,5m til hver side for senter linje = 15m totalt) og utenfor. Dette gjelder også transport inn/ut i området ved vedlikehold og ombygging av anlegget.

De ber også om at Forvaltningsmyndigheten må kunne gi tillatelse til etablering av nye anlegg, flytting av anlegg og tilbygg til eksisterende anlegg innenfor verneområdet.

Språkrådet peker på at det utvidede naturreservatet omfatter et mye større areal enn området som ligger under gården Myran. De ber derfor Statsforvalteren vurdere om naturreservatet bør få et mer dekkende navn.

Agder fylkeskommune er positive til opprettelse av naturreservater gjennom frivillig vern. Vern av skog bidrar til å oppfylle flere av FN sine bærekraftsmål, spesielt mål nr. 15 som er å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold. I forbindelse med forvaltning av kulturminner viser fylkeskommunen til bestemmelse § 7 a) i verneforskriften der det går fram at det etter søknad kan gis tillatelse til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner. De minner om at det er fylkeskommunen, Kulturhistorisk museum og Riksantikvaren som er myndighet for automatisk fredete, vedtaksfredete- eller på andre måter fredete kulturminner etter kulturminneloven. Det bør derfor tydeliggjøres at istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av slike kulturminner også er søknadspliktig etter kulturminneloven.

Kristiansand kommune peker på at verneforslaget grenser til reguleringsmagasinet Tronstadvann, som reguleres av Kristiansand kommune i forbindelse med vannforsyning. Vernegrensen i utvidelsesområdet er foreslått lagt helt ned til vannkanten. Det er lite sannsynlig at det på sikt er aktuelt med en økning i HRV i Tronstadvann. Kommunen ber likevel om at vernegrensen trekkes noe bort fra vannet slik at vernet ikke vil være til hinder for en eventuell framtidig økning av HRV på inntil en meter. En slik justering av vernegrensen vil bidra til at en unngår konflikt mellom areal som vernes, erosjon, nødvendig hogst i forbindelse med reguleringen samt varierende flomvannstand.

Statsforvalterens kommentarer til innspillene

Strendan naturreservat

Glitre Nett AS, Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) og Språkrådet har alle uttalt at de ikke har noen merknader til verneforslaget for Strendan naturreservat. Statsforvalteren vil derfor ikke kommentere innspillene noe nærmere.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ingen merknader til verneforslaget, men har bedt om at Glitre Nett AS, som områdekonsesjonær, uttaler seg til oppstartsmeldingen om vern av Strendan naturreservat. Glitre Nett AS har uttalt seg, og kommet med tilbakemelding om at det ikke er noen konflikt mellom verneforslaget og deres anlegg.

Agder fylkeskommune sitt innspill knyttet til forvaltning av eksisterende kulturminner innenfor de foreslåtte verneområdene er fulgt opp ved at vi har innarbeidet et avsnitt i den generelle delen av høringsdokumentet som gjelder kulturminner. I teksten informerer vi om at tiltak i forbindelse med kulturminner også er søknadspliktig etter kulturminneloven, og at det er Agder fylkeskommune, Kulturhistorisk museum eller Riksantikvaren som er myndighet.

Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat

Språkrådet og Aust-Agder Jeger- og Fiskerforbund har begge uttalt at de ikke har noen merknader til verneforslaget for Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat. Statsforvalteren vil derfor ikke kommentere disse innspillene noe nærmere.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) viser i sitt innspill til gullforekomsten Våland, som ligger ca. 700 meter vest/sørvest for foreslått verneområde. De mener at denne forekomsten kan antyde at det også kan finnes mineralressurser innenfor arealet som foreslås vernet. Forekomsten Våland er verdivurdert av NGU til å være av liten betydning (2015). Det er etablert gårdstun samt en fylkesvei mellom det gamle tippområdet fra forekomsten og verneforslaget ved Toksåsen og Hårmyrliene. I 2002 ble også skogområdet nord-nordvest for forekomsten vernet som Haugsjåknipen naturreservat. Statsforvalteren mener på bakgrunn av eksisterende infrastruktur i området i dag, er liten sannsynlighet for at et vern som foreslått vil beslaglegge mineral- eller metall ressurser av vesentlig betydning. NGU vil være høringspart når verneforslaget sendes ut på høring, og vi vil spesielt be om at de uttaler seg dersom det er stor sannsynlighet at det foreslåtte verneområdet kan omfatte mineralressurser. De to delområdene i området som foreslås vernet, er i dag allerede relativt små. Vi mener derfor at en tilpasning av vernegrensen for å ivareta eventuelle mineralforekomster ikke vil være hensiktsmessig for å kunne ta vare på verneverdiene.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har blant annet bedt om at standardbestemmelser for nettanlegg tas inn i verneforskriften. Statsforvalteren har fulgt opp innspillet, og innarbeidet bestemmelser i verneforskriften for ivaretagelse av drift og vedlikehold på nærliggende energianlegg. NVE påpeker at både Glitre Nett AS og Statnett SF drifter eksisterende energianlegg sør for Hårmyrliene, og har bedt dem uttale seg til verneforslaget. Dette gjaldt særlig bestemmelsene knyttet til oppgradering av nærliggende anlegg. Glitre Nett og Statnett har kommet med innspill, og disse vil bli kommentert nedenfor.

Statnett SF ber om at vernegrensen ved Hårmyrliene trekkes tilbake, og ikke legges nærmere eksisterende høyspentlinje enn 80 meter. Vernegrensen er i dag satt ca. 20 meter fra høyspentlinjen. Det innebærer at vernegrensen ligger akkurat utenfor fastsatt ryddebelte for linja, som er oppgitt til å være 19 meter på hver side av ledningen. Statsforvalteren har vært i kontakt med Statnett, og har fått opplyst at bakgrunnen for at de ønsker at vernegrensen trekkes så langt fra eksisterende høyspentlinje er at de ønsker å sikre seg tilstrekkelig areal for en eventuell fremtidig oppgradering av

linja. Delen av det foreslåtte naturreservatet som omfatter Hårmyrliene er relativt liten. En slik reduksjon av vernet areal, som ønsket, vil medføre en reduksjon av om lag 9 daa. Dette kan bidra til å uheldige kanteffekter samt at det vil medføre at et verdifullt skogareal, blant annet med innslag av den rødlista naturtypen lågurt-edelløvskog (VU) faller ut av verneområdet. Statsforvalteren legger til grunn at en fremtidig oppgradering og fornyelse av ledningen kan løses innenfor rammen av verneforskriften § 4 og § 7. Dersom det er konkrete planer som gjelder fornyelse og/eller oppgradering av den aktuelle ledningen, ber vi om at dette beskrives mer konkret i høringsinnspillet. Vi ønsker spesielt en vurdering av om en eventuell fremtidig utvidelse/oppgradering av dagens linje kan skje utenfor det foreslåtte reservatet. Vi fremlegger derfor et høringsforslag for Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat med samme vernegrense som i oppstartsmeldingen.

Statnett viser videre til at de har behov for motorferdsel på ofte etablerte kjøretraseer for terrengkjøretøy for å komme fram til ledningstrase og høyspentmaster. Disse traseene benyttes til kjøring i forbindelse med drift og vedlikehold av ledningen. Statnett ber om at traseene, sammen med ledningens ryddebelte tegnes inn i vernekartet og at det gis et generelt unntak fra verneforskriften for bruk av motorkjøretøy på fastsatt trasé. Statsforvalteren har vært i kontakt med Statnett SF for å få tak i kartdata, slik at vi skal kunne vurdere innspillet knyttet til inntegning av kjøretraseer og ryddebelte på vernekart, samt vurdere å ta inn unntaksbestemmelser knyttet til bruk av traseene. Vi har ikke fått ettersendt nødvendige kartdata, men i en e-post datert den 1.10.2024 presiserer Statnett at det sannsynligvis ikke er behov for motorisert bakketransport innenfor det foreslåtte verneområdet. Statsforvalteren ser derfor bort fra den delen av innspillet til oppstartsmeldingen som gjelder inntegning av kjøretraseer og ryddebelte på vernekartet. Dersom det skulle være aktuelt å vise ryddebeltet, ber vi om at kartdata oversendes slik at det eventuelt kan tegnes inn på tilrådingkartet.

Det ligger inne i malen for forskrifter for naturreservater at all motorisert ferdsel som utgangspunkt skal være forbudt. Statsforvalteren har ikke anledning til å fravike dette når det gjelder bruk av lettere beltekjøretøy på snødekt og frossen mark eller for bruk av drone og helikopter (inkludert landing), når dette knyttes opp mot inspeksjon, vedlikehold, feilsituasjoner og havari på linjene. Det er åpnet for at nødvendig motorisert ferdsel kan skje uten søknad i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energianlegg.

Bestemmelser knyttet til oppgradering og fornyelse samt drift og vedlikehold av tilgrensende, eksisterende energianlegg er innarbeidet i forslag til verneforskrift som følger høringsforslaget. Det er tatt inn en åpning for nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende kraftledning, som er i samsvar med fastsatt mal for utforming av verneforskriften for naturreservater.

Glitre Nett AS har en eksisterende høyspentlinje som ligger om lag 13 meter nord for foreslått vernegrense ved Hårmyrliene. Rydding av trær og treoppslag innenfor fastsatt ryddebelte til linja inngår i unntaksbestemmelsene knyttet til ordinær drift og vedlikehold av linjen. Det er i innspillet oppgitt at ryddebeltet til linja er på totalt 15 meter, med 7,5 meter til hver side for senter linje. Vi mener derfor at foreslått avstand til vernegrensen er tilstrekkelig til å kunne gjennomføre det meste av sikringshogsten utenfor reservatet. Bestemmelsene i verneforskriften hjemler ikke sikringshogst i naturreservater utenfor fastsatt ryddebelte. Slik hogst må det derfor søkes om dispensasjon for å gjennomføre. Vi følger opp innspillet med å ta inn standardbestemmelser i verneforskriften som sikrer også oppgradering og fornyelse av eksisterende energianlegg som grenser til foreslått verneområde. Nødvendig ferdsel med motorkjøretøy innenfor naturreservatet er søknadspliktig etter verneforskriften, med mindre den ikke skjer i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på linjen.

Agder fylkeskommune sitt innspill knyttet til forvaltning av eksisterende kulturminner innenfor de foreslåtte verneområdene er fulgt opp ved at vi har innarbeidet et avsnitt i den generelle delen av høringsdokumentet som gjelder kulturminner. I teksten informerer vi om at tiltak i forbindelse med kulturminner også er søknadspliktig etter kulturminneloven, og at det er Agder fylkeskommune, Kulturhistorisk museum eller Riksantikvaren som er myndighet.

Vernegrensen er ikke lagt i eiendomsgrensen mot fylkesveien, men er trukket noe lenger unna. Det innebærer at vernegrensen på det korteste ligger ca. 15 meter fra senter veilinje. Ut fra det som kommer fram i innspillet, skulle dette være tilstrekkelig avstand til veien. Dersom fylkeskommunen ser behov for å trekke vernegrensen ytterligere bort fra vernegrensen, ber vi om å få innspill på det i høringen.

Vormvik naturreservat

Glitre Nett AS og Norges Jeger- og Fiskerforbund Aust-Agder har begge uttalt at de ikke har noen merknader til verneforslaget for Vormvik naturreservat. Statsforvalteren vil derfor ikke kommentere disse innspillene noe nærmere i høringsdokumentet.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) sitt innspill om å be om en verdivurdering av apatittforekomsten øst i verneforslaget følges i første omgang opp gjennom at NGU får verneforslaget til høring, og at vi ber om en verdivurdering i den forbindelse. Dersom verdivurderingen settes til høy, vil det bli tatt en ny vurdering av om verneforslaget kan tilpasses utvinning av forekomsten før Statsforvalteren sender sin tilråding om vern til Miljødirektoratet.

Språkrådet hadde innspill knyttet til navnssettingen på reservatet, og ba Statsforvalteren om å finne et alternativt navn på naturreservatet. De foreslo Todalen naturreservat eller Vormvik naturreservat som alternativer. Statsforvalteren har vært i dialog med AT Skog, som igjen har tatt navnssettingen opp med skogeier. Det ble avklart at Vormvik naturreservat var et navn som kunne aksepteres. Naturreservatet blir derfor sendt på høringen med navnet Vormvik naturreservat.

Agder fylkeskommune sitt innspill knyttet til forvaltning av eksisterende kulturminner innenfor de foreslåtte verneområdene er fulgt opp ved at vi har innarbeidet et avsnitt i den generelle delen av høringsdokumentet som gjelder kulturminner. I teksten informerer vi om at tiltak i forbindelse med kulturminner også er søknadspliktig etter kulturminneloven, og at det er Agder fylkeskommune, Kulturhistorisk museum eller Riksantikvaren som er myndighet.

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i innspillet påpekt at de ikke kan se noen energiinteresser innenfor foreslått Vormvik naturreservat. De har likevel bedt Glitre Nett, som er områdekonsesjonær i området, om å uttale seg til verneforslaget. Glitre Nett har kommet med uttalelse til det foreslåtte naturreservatet der det fremgår at verneforslaget ikke er i konflikt med deres energianlegg.

Tronstadvann naturreservat – utvidelse

Direktoratet for mineralforvaltning har ingen merknader til opprettelse av Tronstadvann naturreservat som foreslått i oppstartsmeldingen. Innspillet deres blir derfor ikke kommentert noe videre i høringsdokumentet.

Glitre Nett AS har en eksisterende 22 kV høyspentlinje som krysser foreslått utvidelsesområde ved Tronstadvann. Standardbestemmelser knyttet til ivaretagelse av eksisterende energianlegg innenfor verneområdet er tatt inn i forslag til verneforskrift for Tronstadvann naturreservat. Dette innebærer at ordinær drift og vedlikehold samt istandsetting ved akutt utfall eller fare for akutt utfall på anlegget, samt oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning

av linjetverrsnitt når det ikke skader verneverdiene nevneverdig er unntatt fra vernebestemmelsene, jf. forslag til verneforskrift § 4. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall er også tillatt etter forskriften § 6 så lenge det sendes melding til forvaltningsmyndigheten i etterkant av kjøring. Annen nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold er imidlertid søknadspiktig etter de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene i forskriften § 7. I naturreservater er utgangspunktet etablering av nye energianlegg forbudt, dersom slike tiltak blir aktuelt er dette også søknadspiktig etter § 7.

Kristiansand kommune viser til at Tronstadvannet er regulert som drikkevannsmagasin for Kristiansand kommune. Av hensyn til en mulig heving av HRV i framtiden, ber de om at vernegrensen trekkes noe bort fra vannkant. Kommunen skriver selv at en slik heving er lite sannsynlig. I verneprosessen for opprettelse av opprinnelige Myran naturreservat ble det pekt på at det ligger veianlegg (Tronstadveien), annen infrastruktur, flere landbruksområder samt boligbebyggelse nær Tronstadvann som vil kunne bli svært negativt påvirket ved en slik vannstandsheving. Det er registrert forekomster av den rødlista naturtypen frisk rik edelløvskog samt rikere eik-lindeskog som i stor utstrekning også finnes i strandsonen langs vannet. For å opprettholde verneverdiene, også i disse arealene, ønsker ikke Statsforvalteren å legge opp til en vannstandsheving ved å trekke vernegrensen bort fra vannkanten. I denne vurderingen vektlegges det også at en slik heving av HRV anses som lite sannsynlig, og at gjeldende vernegrense på eksisterende reservat er vedtatt satt i vannkant. Verneforslaget for Tronstadvann naturreservat blir derfor sendt på høring med samme grense som i oppstartsmeldingen.

Norges vassdrags – og energidirektorat (NVE) sitt innspill til oppstartsmeldingen er fulgt opp gjennom at standardbestemmelser knyttet til eksisterende energianlegg innenfor det foreslåtte verneområde, er tatt inn i verneforskriften. Dette sikrer at nødvendig drift og vedlikehold i tilknytning til anlegget kan gjennomføres, også etter vernevedtak. Kristiansand kommune har uttalt seg til ivaretagelse av Tronstadvann som drikkevannsmagasin. Slik vi vurderer det, er hensynet til magasinet tilstrekkelig ivaretatt, også i det foreslåtte utvidelsesområdet. Grunneier det gjelder, er orientert om småkraftpotensialet som er registrert innenfor foreslått verneområde.

Agder fylkeskommune sitt innspill knyttet til forvaltning av eksisterende kulturminner innenfor de foreslåtte verneområdene er fulgt opp ved at vi har innarbeidet et avsnitt i den generelle delen av høringsdokumentet som gjelder kulturminner. I teksten informerer vi om at tiltak i forbindelse med kulturminner også er søknadspiktig etter kulturminneloven, og at det er Agder fylkeskommune, Kulturhistorisk museum eller Riksantikvaren som er myndighet.

Språkrådet kommenterte navnetilsettingen i oppstartsmeldingen. I oppstartsmeldingen het det foreslåtte verneområdet Myran, som en utvidelse av eksisterende naturreservat. Statsforvalteren er enig med Språkrådet at Myran ikke lenger er dekkende, da utvidelsesområdet er relativt stort, og omfatter arealer nord for gården Myran. Vi har derfor valgt å endre navnet på området som sendes på høring til Tronstadvannet naturreservat.

Områdebeskrivelse – Strendan naturreservat

Det foreslåtte området for vern er på om lag 187 daa, og ligger helt sør på vestsiden, nesten i utløpet, av innsjøen Lygne i Hægebostad kommune. Dominerende vegetasjonstyper i området er svak lågurtskog og lågurtskog, noe som bidrar til at området også har en spesielt rik karplanteflora. I nordøst er det funnet svært høye naturkvaliteter. Her er det registrert et stort areal med forholdsvis gammel edelløvblandingsskog i nederste del av lia. Forekomsten av liggende død ved er også relativt høy. Dominerende treslag innenfor naturområdet er alm, spisslønn og lind, og det er registrert

forekomster av de rødlistede naturtypene høgstaude-edelløvsog (VU) og frisk-rik edelløvsog (NT). Det er også verdt å trekke fram de høye naturkvalitetene som er funnet i sørøst, hvor det er registrert forekomster av store alm-, lind- og lønnetrær. Samlet sett har området stor treslagsvariasjon. Utover de rødlistede treslagene alm (EN) og lind (NT), er det kun registrert to rødlistede lavarter; kort trollskjegg (NT) og sprikeskjegg (NT). Begge disse lavartene er hovedsakelig knyttet til eldre, fuktig gran- eller bjørkedominert skog i lavlandet.

Statsforvalteren vurderer tilbudt skogområde Strendan som regionalt verneverdig (**). Et verneforslag her vil bidra til å oppfylle generelle mangler i skogvernet knyttet til lavlandsskog og høybonitetsskog. Det vil også bidra til å dekke inn mangler i skogvernet i Agder knyttet til rik edelløvsog med alm-lindeskogutforming.

Områdebeskrivelse – Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat

Verneforslaget Hårmyrliene og Toksåsen ligger like nord for Våland og øst for Vålandstjern i Tvedestrand kommune. Området består av to frittliggende teiger med noe ulike vernekvaliteter. Selve Toksåsen er dominert av rik lågurtvegetasjon, har stor treslagsvariasjon og til dels stort innslag av store og gamle edellauvtrær, særlig eik. På Toksåsen finner vi også de to rødlista naturtypene frisk rik edelløvsog (NT) og lågurt-edelløvsog (VU). Det er også registrert vernekvaliteter i den vestvendte lia øst for Hårmyr. Her er det registrert flere store og gamle eiketrær, de eldste på godt over 300 år. I området er det også funnet en svært sjelden skorpelav (*Lecanographa amylacea*) som kun er kjent fra svært gamle eiketrær, i tillegg til flere moderat krevende arter knyttet til kontinuitetselementer av både eik, furu og osp. Ved Hårmyrliene finnes det også innslag av den rødlista naturtypen lågurt-edelløvsog.

Statsforvalteren har vurdert verneforslaget for Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat som regionalt verneverdig (**). Verneforslaget vil bidra til å dekke inn de nasjonale manglene knyttet til lavlandsskog samt regionale mangler i skogvernet i Agder knyttet til rik edelløvsog, gammel eikedominert skog samt rik blandingskog i lavlandet.

Områdebeskrivelse – Vormvik naturreservat

Verneforslaget ligger på Lauvåsen ved Vormvik, nord for Kleivekilen i vestenden av Ubergsvann i Vegårshei kommune. Området er sørvendt og lavereliggende, og dominert av edelløvsog med innslag av gran og fattig furuskog. Den registrerte edelløvsog er for det meste ung og dominert av eikeskog, men den har stedvis også et stort og variert innslag av varmekjære treslag som ask, alm, hassel, lind og spisslønn. Det er registrert to trua naturtyper i skog innenfor tilbudt areal; lågurtedelløvsog (VU) og frisk, rik edelløvsog (NT). Disse rødlistede naturtypene utgjør samlet om lag 100 dekar av det foreslåtte naturreservatet. Det finnes innslag av gamle eiketrær, og det er registrert en eldre, grov lind sørøst i området. Deler av området har høyere kalkinnhold, og her finnes det enkelte kalkkrevende karplanter som sanikkel, svarterteknapp og myske. Det ble også funnet tre rødlistede lav og barksopp innenfor kartlagt areal; almelav, eikeildkjuke og ruteskorpe, som alle er tilknyttet eldre edelløvsog eller blandingskog.

Statsforvalteren har vurdert arealet som regionalt verneverdig (**). Foreslått vern av Lauvåsen vil bidra til å oppfylle generelle mangler i skogvernet knyttet til lavlandsskog. Av de prioriterte skogtypene for vern i Agder vil mangeloppfyllelsen være knyttet til rik edelløvsog med rødlista skogtyper og noe eikedominert skog.

Områdebeskrivelse – Tronstadvann naturreservat (utvidelse)

Området Statsforvalteren fremmer verneforslag for ligger på Vestsiden av Tronstadvann og nord for eksisterende naturreservat. Utvidelsesområdet har stor variasjon i både treslag og topografi.

Verneverdiene er først og fremst knyttet til en større forekomst av rik edelløvsskog av typen eiklindeskog som er registrert på svak lågurtmark. Videre finnes det forekomster av høyproduktiv, ganske storvokst løvblandingsskog ved elva Skuggåna og en stor forekomst av barlind i bekkedalen opp fra Knudslone. Det er funnet syv rødlista lav, moser og karplanter innenfor verneforslaget. Funn av kastanjelundlav og ruteskorpe indikerer god kontinuitet i den eldre løvdominerte skogen og i eikeskogen. Området har også små innslag av de rødlista naturtypene «frisk rik edelløvsskog» og «lågurtedelløvsskog»

Statsforvalteren har vurdert det foreslåtte verneområdet som regionalt verneverdig (**), og at det vil være et verdifullt tillegg til eksisterende naturreservat. Utvidelsen av Myran naturreservat vil bidra til å oppfylle generelle mangler i skogvernet knyttet til lavlandsskog, biologisk gammel skog og høybonitetsskog. Av de fylkesspesifikke manglene i skogvernet i Agder, vil området bidra til å fange opp vernekvaliteter knyttet til rik edelløvsskog og eldre eikedominert skog.

Verneforskrifter

Forskrift om vern av Strendan naturreservat, Hægebostad kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av lavereliggede rik edelløvskog og edelløvblandingsskog. Forekomster av de rødlista naturtypene frisk rik edelløvskog og høgstaude-edelløvskog har særskilt betydning for biologisk mangfold.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Hægebostad kommune: 31/2, 43/1, 43/7 og 43/8.

Naturreservatet dekker et totalareal på 185 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Hægebostad kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk

- d. vedlikehold av eksisterende stier og andre anlegg og innretninger i henhold til standard på vernetidspunktet
- e. beiting
- f. utsetting av saltsteiner
- g. bålrensning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk
- h. oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt
- i. forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende stier.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- e. merking og rydding av nye stier
- f. avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- g. hogst av etablerte plantefelt
- h. øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd
- i. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d, f og § 7 bokstav a, b, d og g.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 *Forvaltningsplan*

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 *Forvaltningsmyndighet*

Miljødirektoratet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Miljødirektoratet kan delegere myndigheten til kommuner som samtykker til det.

§ 12 *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskrift om vern av Hårmyrliene og Toksåsen naturreservat, Tvedestrand kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel eikeskog på rikere lågurtmark med til dels høyt innslag av de trua naturtypene frisk rik edelløvskog og lågurtedelløvskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Tvedestrand kommune: 39/1

Naturreservatet dekker et totalareal på 378 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Tvedestrand kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. vedlikehold av eksisterende veier og stier i henhold til standard på vernetidspunktet
- e. beiting
- f. utsetting av saltsteiner
- g. bålrensning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk
- h. oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt
- i. forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt

- j. drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende traktorveier og stier.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy
- d. nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- e. merking og rydding av nye stier
- f. avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- g. hogst av etablerte plantefelt
- h. øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd
- i. nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende kraftledning
- j. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav f og § 7 bokstav a, b, d og g

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47

§ 10 *Forvaltningsplan*

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 *Forvaltningsmyndighet*

Miljødirektoratet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Miljødirektoratet kan delegere myndigheten til kommuner som samtykker til det.

§ 12 *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskrift om vern av Vormvik naturreservat, Vegårshei naturreservat, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av lavereliggende eikedominert rik edelløvskog til dels på lågurtmark.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Vegårshei kommune: 51/1

Naturreservatet dekker et totalareal på 215 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Vegårshei kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. vedlikehold av eksisterende veier, stier og andre anlegg og innretninger i henhold til standard på vernetidspunktet
- e. beiting
- f. utsetting av saltsteiner
- g. bålrensning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk
- h. oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt

- i. forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende traktorvei og stier.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget og med traktor og ATV på traktorvei avmerket på vernekartet
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- e. merking og rydding av nye stier
- f. avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- g. hogst av etablerte plantefelt
- h. øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd
- i. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d, f og § 7 bokstav a, b, d og g.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 *Forvaltningsmyndighet*

Miljødirektoratet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Miljødirektoratet kan delegere myndigheten til kommuner som samtykker til det.

§ 12 *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift.

Forskrift om vern av Tronstadvann naturreservat, Kristiansand kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer bestemte typer natur i form av gammel eikedominert edelløvskog og rik edelløvskog med eik-lindeskogutforming. Videre er formålet å bevare et område som inneholder truet, sjelden og sårbar natur i form av skogtypene frisk rik edelløvskog, lågurtedelløvskog og høgstaudeedelløvskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Kristiansand kommune: 461/1, 461/2, 461/9, 462/1, 462/7, 580/1, 2 og 4 og 580/5-6

Naturreservatet dekker et totalareal på 1030 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Kristiansand kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. vedlikehold av eksisterende bygninger, veier, stier og andre anlegg og innretninger i henhold til standard på vernetidspunktet
- e. bruk av eksisterende båtplass, og opplag av båt i Kimestadstøa
- f. bålbrekking med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk
- g. beiting
- h. utsetting av saltsteiner

- i. oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt
- j. forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt
- k. drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet
- l. oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig.

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende traktorveier og stier.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget og med traktor og ATV på traktorvei avmerket på vernekartet
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy
- d. nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. hogst av etablerte plantefelt
- e. merking og rydding av nye stier
- f. avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- g. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- h. øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd
- i. nødvendig hogst og rydding inntil reguleringsmagasinet Tronstadvann i forbindelse med reguleringen og varierende flomvannstand.
- j. oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4
- k. nødvendig motorferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledning
- l. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d, h og § 7 bokstav a, b, d og g

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Miljødirektoratet kan delegerer myndigheten til kommuner som samtykker til det.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift 16.12.2022 nr. 2555 om vern av Myran naturreservat, Kristiansand kommune, Agder